

N.º 15.

Any II.

L' AVENS

REVISTA MENSUAL

* CIENCIAS * ARTS * LLETRAS *

Barcelona Juny de 1883

FIGURAS Y FIGURETAS

CARTA QUE L' AUTOR D' AQUESTA SEMBLANSA DIRIGÍA Á UN SEU AMICH NO DESTINANTLA Á LA PUBLICITAT.

Amich Lluch: Contristada mon ànima en extrem per las confidencias ab que ta bona amistat m' ha favorescut posantme al corrent de las enrahonamentas á que ha donat lloch aquell insignificant travallet meu publicat fa un parell de mesos en la revista titulada *L' Avens*, prench la ploma més pèra endressarte una veritable complanta que pera contestar mot per mot la teva estimada carta. ¡Ay dols amich de ma modesta y laboriosa infantesa! ¡Quí 'ns havia de dir en aquells jorns sense pa, es vritat, pero tranquilis sempre, qui 'ns havia de dir qu' aquell humil fotógrafo s' havia de convertir ab lo temps en

un escriptor y qu' aixís com avans se guanyava lo cor de tots los parroquians , ara desde que publicava los primers gartots qu' havia fet en una estona d' humor, ja comensava á succehirli tot lo contrari y s'atreya l' odi de més d' un distingit y serío caballer que no 's podia resignar á la desgracia de no tenir l' honor de conéixel pera desfogarse cantantnhi quatre de frescas !

¡Quín temps aquell, amich Lluch ! ¿ Te 'n recordas ? ¡ Oh ! Deixa que 'l porti per l' aurella á reflectarse en lo desert llach de ta reacia memoria, porque encara que es cert que en aquestos últims anys en que á estonas perdudas m' he dedicat á la lectura de llibres enmatilevats hi après de cor uns versos de Dante (un italiá que tú tens la felicitat de no coneixer) que diuhen :

nessun maggior dolore
che ricordarsi del tempo felice
nella miseria

lo qual traduhit al catalá vol dir que no hi ha dolor més gran que 'l de recordarse del pa quan no se 'n te ó de la salut quan no se 'n gasta , encara que, com dich, hi ha hagut qui ha escrit aixó , no 'n fem cas porque Dante fou sempre un home molt vell segons lo representan los retratos y aixó podria ser molt bé alguna tarambanada d' aquellas que sembla que la veilluria ja s' ho aporta .

¿ Te 'n recordas, donchs, d' aquells temps en que ni envejats ni envejosos passavam la vida com Deu nos donava á enténdrer tú pintant rétols en lo quint pis de la dreta y jo fent pintar al sol caras humanas y algunas cosetas més, en lo de la esquerra ?

Callo porque veig que com jo tú també t' entristeixes y aixó , aixís , tan aviat, encara no 'm convé si has de tenir l' humor ab salut pera consolarme y l' cap despejat de núvols pera darm'e consell en la consulta que vaig á ferte veyent l' interés que per mí has demostrat d' ensá que sabs que manejo la ploma .

Es lo cas que á pesar de las protestas que segons me dius ha ocasionat aquella primera semblansa meva (y aixó es lo que m' entristeix) de part d' una pila de gent que tenen por pera quant los hi arrivi 'l torn y de part d' alguna altra que 's pensan que ton pobre amich Spleen es un envejós (ifigurat, Lluch , figurat !) y que com á tal no 's proposa més que destruir rēputacions agenes ; á pesar de tot aixó y de la mala partida que m' ha fet lo Director fent constar que ni ell ni sos companys aceptavan mas opinions

sino que justament tenian las contrarias; á pesar de tota aqueixa injusticia é ingratitud dels homes, ton fidel y tossut amich continúa pensant en prosseguir la serie de sas Figuras y Figuretas encara que no sigui més que pera negarli á la Historia lo gust de poder dir que la Fotografia no ha sapigut defensar sos drets indiscutibles per medi de la persona d'un de sos antichs cultivadors.

Pero be, no n' hi ha prou ab voler, es necessari no topar ab dificultats qu' ab un, sino qu' es com un angel de tant bo, l' hi farian torsar lo gení cap al cantó dolent.

Jo 'm proposava parlar de 'n Verdaguer ¿ saps? lo capellá aquell de « La Atlàntida » que es llibre que tú coneixes al ménos de nom (que es com la majoría de gent la coneix; perque llegirla tota es obra de romans) pero j'ca! ell, qu' es la modestia mateixa, si vegés en lletres de motlló una semblansa seva ab alguna *indiscreció* d' aquellas que segons hi sentit á dir publican los francesos molt sovint sobre sos escriptors més coneguts, ó sino ab *indiscrecions* ab elogis d' un género més *íntim* de lo que por lo general se l' hi han fet, ell de segur que tindria un disgust, y donar un disgust á una ànima com la seva es una mala acció que ni jo 'm perdonaria en tots los días de la meva vida, ni Deu potser m' ho perdonaria en la eterna. Perque Deu y Mossen Cinto, com l' hi diuhen sos amichs (de 'n Verdaguer, eh? no de Deu) j'ò crech que 's portan ja tant afecte l' un al altre que lo primer l' hi tramej novas á 'n aquest cada vespre en las gotas de rosada que envia á la terra pera que las plantas lo beneheixin y 'ls poetas lo cantin, y lo segon quan veu cada matí algun núvol l' atrau, ubriacantlo ab alguna brillanta estrofa de la Atlàntida que l' hi recita, y quan lo té ben apropi l' hi dona un trosset de son cor dihentli al mateix temps: té, pòrtal á ton amo y repeteixli que la meva ànima 's migra per tornar á ell.

Lo núvol cumplica son missatge y quan torna á baixar á la terra fa present al poeta d' una joya de hermosas filigranas q'ie sol esser algun cant místich. Llavoras en Verdaguer (y aixó es un descubriment que jo hi fet y que 'l confio á tu segur de que 'm guardarás lo secret) llavoras en Verdaguer dona gracias á Deu, recull lo cant y firma aquells versos que parodian lo á 'n ell se podria dir que

los angelets ab ploma d' or trassaren.

Tot aixó, que es purament un fet observat per mí, semblaria, si jo ho publiqués, un elogi hiperbòlic, potser no faltarà algú que 'n mormolés, y potser al mateix interessat no l' hi agradarà. Ja veus, donchs, si es difi-

cil que jo pugui parlar de'n Verdaguer sense desacontentarlo á 'n ell, sense desacontentarme á mi, y sense desacontentar á aquella nissaga de criticares que may troban las cosas prou bonas: perque no está de més lo fer constar que també hi ha gent que hi tenen que dir ab en Verdaguer.

L' un que no l' hi agrada l' pensament de l' Atlàntida; l' altre que la manera de desenrotillarlo; aquell que l' excés d' imaginació y d' afany de sublimitat acaba per afadigar al lector; lo de més enllá que son millors los idilis y finalment no falta qui confundint la literatura ab opinions que may deuenir influir en la apreciació d' una obra poètica no vol concedir lo mérit dels idilis perque son relligiosos; censura á la Atlàntida errors històrichs poch catalanistas (com lo « somni d' Isabel » en que voldrian qu' ha gués sortit á relluir la Diputació catalana ab los diners que doná á Colon) y altras y otras cosetas.

De totas maneras á ffi de que puguis judicar ab perfecte coneixement de causa, vaig á comunicarte algunas de las cosas que jo diria si fes la semblansa de que 't parlo.

En Jascinto Verdaguer té en la actualitat 38 anys. Es d' estatura més aviat alta que baixa, son front que puja recte en son naixement pren desseguida una forma abovedada sobre 'ls polsos: un frenólech trobaria en això una prova pera sa teoria puig precisament aquell es lo punt ahont está collocat, segons ella, l' orga de la poesía. Per lo demés, lo front de'n Verdaguer no's distingeix per son altura. La cara es lo més difícil de descriure en ell. Nerviosa, hossuda, ab certa sombra melancólica, y ab certa contracció de músculs quan no está iluminada per una somrisa franca y bondadosa, te un *no se que* difícil de copiar. Díguintho sino sos retratos desde 'l fet per en Simon Gomez fins lo publicat últimament per la *Ilustració Catalana* que no te res de parescut. Son tracte es atractiu per la bondat de cor que revela desseguida; sas maneras senzillas; son parlar matisat d' imatges y comparacions de que 's val pera expresar millor sas ideas.

¿ Haveu vist en lo carrer de la Canuda una casa antiga, que sembla un anacronisme ab una canonada de terriseria á la cornisa com si fos una teulada, una casa arrancada als temps passats y transportada allí al costat d' altres molt novas, molt blanques? Donchs aquella es la casa del poeta que sembla també un anacronisme en aquests temps presentantse al mon ab dos llibres dels que ja no se 'n fan perque se 'n ha perdut lo motillo: un épich y l' altre místich.

Sobre las parets de la escala que dona accés á la habitació d' un dels pri-

mers literats de Madrid se diu que 'ls que van á visitarlo solen deixarhi escrita alguna frase que expresa son admiració entusiasta per l' eminent autor: si los pobres que may faltan en la casa de 'n Verdaguer tinguessin aqueixas expansions tan *literarias* las parets d' aquella escala, que tants han pujat sense consol y han baixat consolats, estarian tan plenas d' elogis com de benedicçions ho están las bocas d' aquells infeliissos.

¿Voleu veure á nostre poeta més de prop?

Recateuvos d' ell, perque no es amich d' exhibicions, y entreu. Sa casa sembla una rectoría de poble; son despaig sembla una celda. Una finestra l' hi dona llum que á poca distancia s' deté sobre una taula pera acariciar á alguns llibres que troba al pas. Derrera d' ella dos grans armaris ne contenen una infinitat que s' apretan l' un contra l' altra pera deixarse lloch mútuament. Sa y enllá alguna cadira. Y prou.

Aquí tens, amich Lluch, algunas de las cosas que diria, y no vull afegir ni una paraula sobre l' mérit de las obras de 'n Verdaguer perque aquestas tothom que sigui persona de gust é ilustració sab que en general son admirables (encara que n' hi ha algunas que á mí no m' agradan del tot) y quan d' una obra poética en conjunt se pot dir aixó, tú potser no m' entendràs gayre ni m' haurás entés bon xich més en tot lo anterior com poch versat qu' ets en lletras, pero á mí 'm sembla que venir després á dir son paré particular sobre tal ó qual detall es una sortida de to.

De lo que sí diria algo més es d' una obra qu' ha fet últimament ó sia la «Oda á Barcelona» de que ja haurás sentit parlarne als periódichs y que com suposo que tú, per lo aislat que vius del mon d' ensà que vas acceptar ton empleo d' escribent, no la coneixerás ni poch ni molt, te diré que per mí es una grapada de lleó, gran, vigorosa, ben donada, pero que no té més qu' un defecte y es imposibilitar que d' aquí en avant s' atreveixin á esgarrapar en la mateixa terra tots los poetas de bona voluntat é inspiració dolenta. L' assumpto es més difícil de lo que sembla y tractarlo ab alguna novetat no es cosa fácil.

Per lo demés si se 't va despertant la afició als bons versos y vols coneixer aquests, no tinguis por que ja s' encarregará de proporcionártels una tal «Revista Literaria» que de segur tú no deus coneixer més que de nom en lo qual no farás altra cosa qu' assemblarte á la gran majoría de lectors catalans. No obstant, ja que com antich company teu y protector quan era fotògrafo, dech vetllar per ta ilustració avuy que altres vents m' han portat á distintas costas, dech tenirte al corrent de que aquesta Revista Li-

teraria, qu' es una especie d' album de *bonas firmas* que 's publica per entregas mensuals, es la afortunada oferidora del premi que guanyá la Oda á Barcelona.

En Verdaguer hi ha obtingut una ovació lo dia dels Jochs Florals y un premi que no correspon al valor de sa poesía. ¿Qué hi fa? La literatura catalana hi ha guanyat una bona oda y aixó es lo de més importància.

Altrement, mon estimat Lluch, tú dirás si 't sembla que dech disgustar un xich á Mossen Cinto publicant una semblansa del poeta D. Jascinto Verdaguer.

Adeu, conservat exempt de tentacions de esser escriptor humorista, que es lo pitjor ofici que hi ha perque may s' es del tot comprés, y sens més per avuy disposa de ton amich

SPLEEN.

UN DÓLMEN (?)

I.

Los vestigis del período prehistòrich es tan poch lo que semblan fills de la inteligença y esfors del home, que la precipitació en afirmar, respecte á n' ells, lo simplement hipotètic, ha conduhit al error mes d' una volta. Indubtablement aquest motiu entra per molt en la desconfiança que per arqueólechs y artistas son mirats tals restos, quan se tracta de algun que encara no ha passat per los alambins de la publicitat y de la crítica, á menos de revestir caràcters tan remarcables que no dongan lloch á dupte.

No altre cosa més que la indicada passa ab un, dòlmen al semblar, situat en la montanya de Montjuich (Barcelona) que haventlo especialment vist més d' un experimentat arqueólech, ab tot y apreciarlo com á resto de las etats prehistòriques, no s' ha reproduhit, ni ha merescut una sola ratlla en cap publicació (que coneguéüm), mal fos en sentit negatiu, mentres se han fet los honors de la publicació á tant altres consemblants restos escampats per Catalunya, no menos hipotèticxs que 'l reproduhit avuy en las planas de L' AVENS.

Estranyats de tal oblit, un xich injustificable atesa la excessiva importància donada entre nosaltres als restos arqueològichs, nos atrevim á pu-

blicar l' adjunt dibuix del pot ser hipotétich dólmen de Montjuich, ab l' intent de mostrarlo á la consideració y estudi de quants se dedican al ram de la prehistòria, pera que passi com á tal, si n' es mereixedor. De lo contrari, vinga qui s' hage pres lo traball d' acumular datos y negui sa autenticitat, que pot ser llavoras podrém ab complert coneixement de causa trobar parions al de Montjuich, molts d' altres tinguts com á tals; ó per lo contrari podrém afirmar més lo grau de certesa y autenticitat dels dólmens y menhirs de nostra terra qual catálech, contra la opinió dels arqueólechs forans, es relativament numerós.

II.

Al indret de sol-ixent, á cosa de mitja montanya de Montjuich y al bell peu de la carretera del castell, atrauhen l' atenció quatre blochs d' una pedra conglomerada, semblant á la que predomina en la montanya de Montserrat.

La situació es certament de las més escullidas de la montanya y sembla

ben aproposit pera l' emplassament d' un dólmen, ja fossen aquestos destinats al culto de una religió, ó com volen altres, no tinguessen més objecte que 'l de monuments commemoratius. Desde allí se dominan, voltant la populosa capital catalana, per una part lo cércol natural de montanyas que determinan lo pla de Barcelona y per altre la blava superficie del Mediterrá y la Costa de Llevant salpicada de blancas poblacions. Al lluny, á voltas coronats per la brillantor del glas, los cims del Montseny y los Pirineus se confonen ab l' horitzó los dias de calitja, y 's dominan superbis, ab tota claretat, quan com generalment en nostra terra lo dia es seré, tranquil, lo sol ardent, lo cel blau y l' atmósfera pura.

Lo lloch, donchs, te condicions pera impresionar á la imaginació, y natural fora que l' escullissen aquells que no sabent donar condicions estéticas á sas construccions, coneixian prou, tal vegada, lo cor humà pera buscar en la Naturalesa lo que no trobaven ab son enginy.

III.

A primera impresió, segons pot judicarse per lo dibuix, l' observador sembla trobarse devant d' un dólmen. En efecte; tres pedras quadrilongas, lleugerament tombadas demunt d' una marjada, conservan la mateixa forma de conjunt de la majoria dels dólmens. Lo tó bituminós de la pedra presenta tots los caràcters que 'l temps estampa á través dels sigles, y no es pas que la entonació aquella sia deguda als elements constitutius de la pedra, sino realment á la influencia atmosférica, segons pot comprobarse en dos cloths modernament oberts en lo bloch superior. En aquest mateix, confirma nostra presumpció la regularitat de sas quatre caras, una d' ellas rudimentariamente pulimentada. Las demés pessas, sostenedoras de la anterior, si bé son més toscas y tot just deixa entreveure la ma del home, no desdiuhen cap mica de la apariencia d' un dólmen.

IV.

Per acabar.

Un amich nostre, lo catalanista Fiter è Inglés, nos feu observar en certa ocasió una coincidencia especial: lo bloch superior te pintada grosserament una creu en lo bell mitj; prop d' aquells blochs existeixen encara los vestigis de una ermita;—probablement la de St. Antoni,—lo pretendut dólmen està, com ja habem dit, mitj enderrocat. ¿No podriam trobar, donchs, per aquests indicis la casi identitat d' aquell objecte?

Los dòlmens y menhirs son vulgarment coneguts en aquesta terra per *pedras del diable* y be podria ser que un ermità de la vehina capella tractant d' allunyar l' esperit del mal ó de fer triunfar sas preocupacions per sobre los restos d' unas altres més antiguis, volgués destruir la pedra del diable y no conseguincho completament pintés la creu que encara blanqueja sobre 'l color fosch de la pedra.

E. CANIBELL.

LO CONCURS D' ESCULTURAS

PERA 'L MONUMENT Á COLON.

TENIM á la vista 'l dictámen dat pe'l jurat d' aquest concurs y aném á dir ab la brevetat que 'l pôch espay de que disposém y 'l desitj de no cansar al lector nos imposan, l' efecte que 'ns ha causat eix document.

No dubtém ni de l' imparcialitat, ni de la bona fé qu' ha presidit en l' ànim de tots los senyors qu' han judicat las obras exposadas, pero si tractarem de posar de relleu las inconseqüencies en qu' han incorregut, ó qu' al menos nosaltres veyém, per causa sens dubte de no haver obrat ab un criteri fixo y 'l més convenient per' aquest cas. Es aquesta una qüestió vital pera tots los certàmens y concursos y val en consecüencia la pena de posarla sempre en clar, avans de dictar fallo, si no 's vol caure en veritables injustícias sense 'l més petit propòsit de ferlas.

Pera que se 'ns entenga bé de bon principi, devém recordar al lector que 'l concurs era de bocetos, no d' estàtuas fetas, ni tan sols de modelos.

Ara bé; ¿qué hi pot haver, qué hi déu haver en los bocetos propiament dits? A nostre modo de veure, y aquest es lo modo de veure qu' hem après en lo mon artístich, lo boceto conté solzament l' expressió ingénua, espontànea del pensament que 'l autor se proposa estudiar, madurar y realisar després. La factura, la propietat d' indumentaria, etc., las proporcions parcials de las figuracions y objectes (no 'l contorn general que conté ja de bonas á primeras, la vida, 'l moviment, l' expressió) no han de buscarse en los bocetos; poden exigirse tan sols en lo modelo, en l' estitura acabada, pera qual execució s' haurá desvellat l' artista força dias més que

pera trobar lo pensament qu' ha posat de bulto en lo boceto. Sempre del boceto á l' estàtua hi haurá l' inmensíssima distància que va del senzill cròquis al quadro ó als planos acabats d' un monument.

En lo cròquis, en lo boceto, en lo borroneig d' una poesía, en lo plan y distribució d' un llibre, lo vulgo podrà no veurehi res; pero l' artista, l' crítich, las personas iniciadas, en una paraula, ne tindrán prou pera descubrirhi la força, l' aptitud, las facultat artísticas del autor. Donchs en un boceto no ha de buscarshi res més.

Confirma lo que dich, l' acte del mateix jurat de que m' ocupo, otorgant las distincions ofertas als mellors bocetos de baixos relleus al autor dels de núms. 30 y 31 que duyan per lema « A Colon. » « Al descubridor d' Amèrica. » Qui va veure aquells bocetos, pera mí excelents, recordarà qu' allí no hi havia un nas, no hi havia una ma, ni un vestit, ni una arma; no hi havia més que la taca general de las figuraz y cosas, la distribució, l' agrupació, l's contorns. Bastava no obstant alló, pera descobrir desseguida un artista de talent, una mà ben trencada pe'l dibuix, un escultor, en suma, capás de fer los relleus que 's demanan. Lo jurat ho entengué aixís y aixó li bastá pera otorgarli l' premi, y estigué en lo just.

A seguir inflexible aquest criteri, hauria estat en lo cert, en lo just, no perdria temps en un nou concurs que serà inferior á aquest y no hauria caygut en flagrants inconseqüèncias que son molt de planyer no sols pe'l mal causat en aquest cas concret, sinó perque son com una pedra més tirada contra la prou malmesa tradició dels concursos en aquesta terra.

Aixís es inconseqüència flagrant la de venir recomanant á la *Comissió central executiva* qu' encarregui l' modelo dels dos lleons heràldichs á qui no n' ha presentat mes que l' boceto d' un, que no ha sigut premiat, y no encarregar al autor del boceto núm. 6 que tants entussiasmes promou al mateix jurat, un altre dels grups restants, ni als dels bocetos núms. 7 y 16 las matronas qu' han de representar Catalunya y Castella. Tant los del Pare Boil núm. 6, com los de las matronas que representan Leon y Aragó núms. 7 y 16, han sigut justament premiats, revelan mellor encara qu' aquell lleó facultats abastiment pera eixir ayrosos llurs autors del compromís, y á pesar d' aixó y d' haver competit ab moltes més obras qu' aquell, se quedarán ab l' encàrrec de fer una sola estàtua, y l' altre, no premiat, ne farà dues.

Lo jurat respondrà á aixó que si no ha premiat lo boceto del lleó á que 'ns referim, ha sigut per impedirli una formalitat purament reglamentaria

qu' exigia la presentació de dos bocetos y no un sol. Pitxor que pitxor ; pérque si devant d' una obra que li agrada no s' atreveix á premiarla per tan nimia formalitat, menos devia atrevirse á recomenar travalls de que ni bocetos véu, y de gosar á ferho pe'l s'merts que descubria en l' autor d' aquell lleó, be podia fer lo mateix pe'l s'merts que 'n revelavan tants, sino majors, en las estàtuas premiadas. Premiantlas, lo mateix jurat declara que los hi ha vist.

Y entènguis bé que nosaltres, al parlar així, no volém pas dir que 'l boceto del lleó no 'ns agrada. Lluny d' això ; confessém que l' hauriam premiat, saltant per demunt d' un reglament que posa trabas tant contraproductives á l' acció d' un jurat á qui debia suposarse dotat de suficient criteri pera no comprometrs devant de lo que, per sas dimensions ó altres qualitats, no podia ésser judicat degudament. Lo que fém es plànyens de que per un cantó se siga tant rigorista y per un altre tant desigual en esmerts favors.

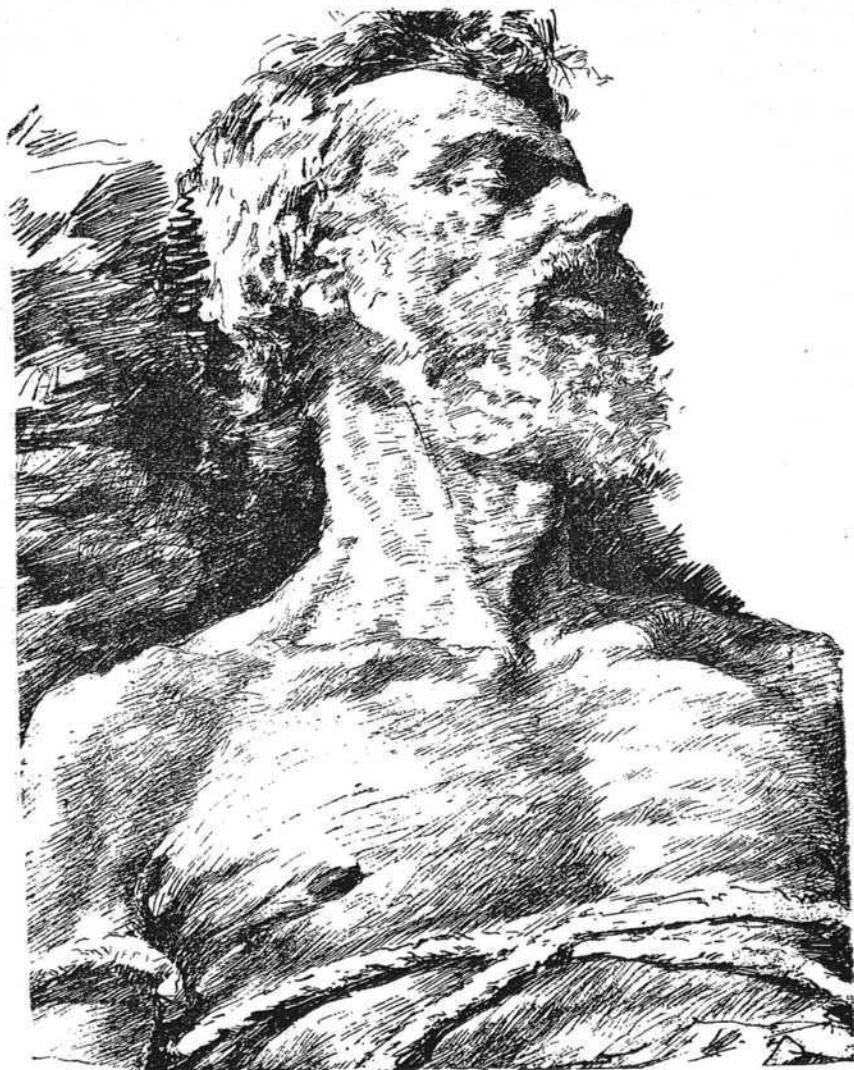
No podém parlar d' altras y altras inconseqüencies que trobém encara en lo dictámen, porque 'ns mancaria espai pera tractar de la més important de totes.

Es aquesta la de no adjudicar las distincions ofertas al mellor boceto d' estàtua representant á Colon.

Si l' jurat, repetimho, hagués seguit pe'l camí emprés al judicar los baixos relleus, al trobarse devant dels bocetos núms. 9 y 17 qu' ell mateix se veu obligat á admirar en mitj dels equilibris que fa pera no elegirne cap, no se 'n hauria anat per las branques desde ahont la cayguda es mès perillosa. Fòra del jurat, hi ha á Barcelona molta gent que sab lo que promet un boceto, que sab lo qu' es una estàtua, que sabia de qui era i aquells bocetos, que coneix lo que poden fer sos autors : y tota una munió d' artistas y de personas que saben lo qu' es escultura senyalá ab lo dit aquelles obras, ja al primer cop d' ull, com las primeras, com las mes capdals d' aquell concurs. Si hi havia entre una y altra desequilibris pera discutir l' elecció, siga per la més felís interpretació del moment en que 's representava al descubridor d' Amèrica, siga per lo major ó menor vigor ab qu' havian sigut sentidas, siga per l' acert ó desacert en l' elecció d' algun accessori ; no hi havia, certament, qui deixes de veure en elllas una ma de mestre prou capás pera garantir l' èxit de la futura estàtua, una prenda prou important y segura pera confiar á qualsevol dels dos l' obra que de sitja l' jurat.

Aixó qu' ho veia tothom no ho ha vist aquest? Lo jurat que no elegeix un sol boceto sense dir al agraciad los defectes qu' hi troba pera que 'ls corretjeixi al fer lo modelo, no podia dirho als autors dels de l' estàtua de Colon? Es que no podia, que no pot encara la Comissió executiva reservar-se 'l dret de rebutjar los modelos, si aquests no responen á las esperansas promeses pe'ls bocetos escullits? Si tan recelós es lo jurat que no li bastan manifestacions de bona escultura com las dels bocetos 9 y 17 de que parlém, ¿cóm s' ha atrevit á escullir una sola obra, cómo se permet recomenar que s' en encarregui una que jau encara en lo pensament del autor? Quí li assegura que 'ls afavorits farán l' estàtua bé? Quí? Aquest bon sentit, aquest bon criteri que diu á la conciencia, qu' ha dit á la experientia molt temps ha; « en lo boceto hi ha tota una revelació ; ell sol basta pera que confieu l' obra á l' artista. » Pero, ay! qu' aquesta veu sols se deixa sentir quan l' home está ben seré; quan ni l' temor de molestar reputacions, ni la por de deixar creixer las modernas per demunt de las ja formadas, ni la poca seguretat de la propia suficiencia fan vacilar los esperits. Si arriba aixó, derrera segueix l' inconseqüència arrapada á las argucias, á las consideracions extemporáneas y á las frases vagas qu' han de servirli de... sosteniment! Y per arribar aquí no 's necessita mala fé, nó (jo no la suposo, ni tan sols la sospito en lo jurat de qui m' ocupo); cal no més perturbarse un xich, deixar sofocar la primera impressió propria al pés d' aquells temors, deferir á concells de gent poruca ó interessada, parar orella als esforços del enginy que posa en joch un envejós qualsevol; en una paraula, perdre, com he dit avans, la serenitat indispensable á tot jutje.

Permétins, donchs, lo digníssim jurat de qui parlém, abrigar la creencia de que, en lo cas present, perdé aquella serenitat; se perturbá d' una manera visible. De no estar perturbat, no hauria basat sa decisió negativa en la consideració de que, ni un, ni altre boceto, reuneixin *en absolut* totes aquellas condicions que serán perfectament exigibles en lo modelo y no ho eran aquí; s'hauria adonat de que, en lo mateix diccionari, confessava que tampoch las reuneixin los altres bocetos qu' ha premiat sense aquest reparo; hauria advertit, en una paraula, que queya en un cambi absolut de citeri perfectament injust, que no abona certament la consideració de que l' estàtua de Colon ha d' ésser la mello, la més monumental y la més difícil d' encertar per sa especial colocació; perque 'ls bocetos 9 y 17 estavan ja ben per demunt de tots los demés y revelavan qualitats prou genials en

DIBUIX INÉDIT D' ENRICH SERRA.

(Propietat de A. Pallardó.)

llurs autors pera fer l' estàtua ab las qualitats desitjadas. Hi ha més, pera la majoria del públich, ab molt petitas modificacions, las reunia ja l' 17, concebut ab extraordinari vigor, plé de sentida idealitat, plé ja d' aquell vivificant esperit que l' jurat desitja.

NARCÍS OLLER.

HIVERN.

IDILI.

¡Vinga l' Hivern, vinga l' Hivern quan vulla
y ab ell la neu primera !
¡ Passi rodant l' esmortuhida fulla,
y ab la derrera flor de passionera
que la Tardor s' emporta
l' última papellona caygu morta !

Las alzinas xarugas
y 'ls roures vells, ecribillats d' arrugas,
s' inclinan tristement y xiuxuejan ;
y las boyras feixugas
del bosch agonitzant s' ensenyorejan.

Abandoném la selva solitaria
al llòp vorás y á la guineu astuta ;
com entonantli funeral pregaria
l' aucell ne fuig.....; sols l' aigua temeraria
se sent regalimar dintre la gruta.

En la branca més verda de la selva,
més verda y elevada,
entrellassantla ab murtra y maresselva
la lira penjaré. Després, ma aymada,
baixarém al poblat altre vegada.

Vinga en bonhora l' fret Hivern ¿ qu' importa ?
Si 'l vent avuy s' emporta

l' encisador perfum que 'ns oferíá
la flor que va esqueixant fulla per fulla,
l' amor qu' en nostres cors temps ha que níá
ni palideix, ni 's plega, ni s' esfulla.

¿ Hi ha res més bell, tal volta,
mentres la boyra 'ls boscos enmortalla
y entona 'l vent sa discordant absolta
y floch per floch la blanca néu devalla ;
que passar la vesprada tempestuosa
seyent prop de la flama joguillosa
que puja y baixa, y brilla y llengoteja,
trencant pinyons y esclofollant castanyas,
voltats d' ombras estranyas
que per sostre y parets la llum passeja.
y entre un cantar d' amor y una abrassada
robarte un bés y cent, oh ma estimada ?

6 Novembre 1882.

APELES MESTRES.

BIBLIOGRAFÍA.

LO LLIBRE DE LA FÉ.— Difícil tasca per cert, pera 'l poeta modern, la de cantar la fé. Rodejat á tothora ja pel dupte, ja per la negació rotunda, ja per l' indiferentisme, ó ha de convertirse en cantor d' algun d' aquets tres, ó com un extranger ha d' alsar sa veu en un idioma que molts pochs entenen. Los temps no son de fé: pera cantarla y ferse escoltar se necessita l' alé d' un gegant; que sobre las cordas del arpa qué canta aquell sentiment, molt be podrian avuy escriüres los versos que cita Cervantes traduhintlos del Ariosto :

nadie las mueva
que estar no pueda con Roldan á prueba.

Y no obstant tothom se creu ab dret y ab forsas pera cantar la fé. Cinquanta sis poetas ho fan en lo tomo de que parlém: ¿ no n' hi haurá més de la mitja dotzena que passa dels cinquanta qu' imitarán algo á aquells poetas de que 's burla un enginyós escriptor dihent que son idealistas al parlar en vers y materialistas al parlar en prosa? Fora d' alguna qu' altre

en que ressona una veu expontànea y vertadera la major part de las poesias nos han semblat més enginyosas y pensadas que fillas del sentiment. Pera altra part la elecció de las diferentas obras no ha sigut sempre encertada y algunas n' hi ha que figuran en aquest llibre sense que per això hí hagi més rahó que pera inclourelas en lo del amor per exemple.—A.

LO LLIBRE DE LA INFANTESA, per D. JOAN ROIG Y BALLESTA.

— Dugas maneras pot haberhi de donar consells : una practicant lo be pera que l' aconsellat l' imite y altra (que es la més perillosa) practicant lo mal pera despres dir : ¿veus ? donchs tot lo contrari es lo que tu has de fer. Lo Sr. Roig y Ballesta deu esser del primer sistema en quant á la moralitat de la seva obreta, pero lo qu' es en quant á la forma literaria deu esser del últim. «Preneu exemple nins y ninas» pot dir molt be en lo primer ; «per l' amor de Deu no 'n prengueu pas» deurá dir en lo segon , es á dir en lo de saber ó no saber escriurer. Qüestió de sistemes. Lo Sr. Letamendi quan va esser president del Ateneo tenia 'l propósit, segons se diu , de fer una càtedra de mal gust pera ensenyar á tenirlo bo : respectém las innumerables faltas de gramàtica (y *algo más*) del Sr. Roig y Ballesta; tal volta ha volgut fer com lo Sr. Letamendi y dir als infantils lectors de son llibre: tot lo contrari de lo que aquí veyeu es saber ortografia catalana y tenir forma literaria. La dificultat está ara en que 'ls nins y ninas sápigan fer quan siguin grans lo contrari de lo que ha fet l' autor al escriure son llibre. Desde luego una de las cosas en que no 'l deurán imitar si algun dia 'ls passa pel cap ser escriptors , es lo dedicar á un poeta un llibre com aquest que no te res de poétich. Aixó y moltas altres cosas nos fan pensar que lo Sr. Roig y Ballesta deu ser un jove y de pochs anys. Si aixís es retirém tota la part satírica que pugui haverhi en aquesta crítica y posantnos tot lo serios que nostre carácter nos permeti dirém al autor que ab lo temps y estudiant molt..... pero no , més val que fem pronóstich reservat perque la emfermetat es grave, 'ls síntomas molt desanimadors.—A.

PETONS Y PESSICHS, per C. GUMÀ.— Lo Sr. C. Gumà acaba de publicar altre obreta que porta per títol aquests dos excessos. ¿Vostés creurán que 'ls petons van dirigits á alguna *hermosa nina* y 'ls pessichs al bon gust? Donchs s' equivocan (es á dir en part, no més que en part) perque d' uns y altres, petons y pessichs , l' autor ne fa present als lectors de *La Campana de Gracia* ; Un petó y un pessich per cada hú? Vaja será un favor y un disfavor ; Peró quínas aficions té 'l Sr. Gumí! ; Petonejar á

cada lector de la Campana y despres en son llibre sentar teorías com aquella de que

ditxós lo ser que neix á la Hotentòcia
y 's casa ab una dona despullada .

ó be aquella altre de que

per viure alegrement, donchs, ja se sab
patir ben sovintet de mal de cap!

Tals aficions, tal procediment al escriure. Una de las poesías que conté lo llibre que 'ns ocupa 's titula *No* y l' autor n' hi posa un al final de cada quarteta fins á arriar á onze ó dotze. Quan lo lector arriva al últim está per preguntar ¿ á quant la dotzena ? Pero aixó y altres cosas per l' istil foran encara disculpables; lo que no pot serho es la manera que té lo senyor Gumá d' entendre 'l género festiu. A cada pas surten á telluhir las expreßions més vulgars y xavacanas ; continuament se veu lo mal gust fent ganyotas y ridículas contorsions pera conquistar un somriure.

De quan en quan se fa filosop y diu alguna sentencia, llavors ¡oh ! llavors nosaltres li suplicariam que may caygués en la tentació de posarse sério perque no l' hi escau.— A.

LIBRE DEL ORDE DE CAVAYLERÍA DE RAMON LULL.— L' erudit bibliotecari de nostra Biblioteca Universitaria ha publicat aquesta obra perduda desde 'l sige passat y de la qual ne quedavan sols alguna qu' altre copia manuscrita. Una vingué á las mans del Sr. Aguiló , altre á las de D. Miquel Victoriá Amer (aquesta incomplerta) y ab la ajuda de abduas lo primer la dona avuy á llum. La obra es curiosíssima , sa impressió en lletras góticas esmerada y porta una endressa á S. A. R. l' archiduch d' Austria en que lo Sr. Aguiló ha acreditat que si las musas l' hi han otorgat molt sovint sos favors, nostres clàssichs l' hi han revelat en premi de sos estudis lo secret d' escriure en prosa com escrigueren élls.— A.

JOCHS FLORALS DE 1883.— En lo próxim número nos ocuparém ab extensió d' aquest tomo.

LO RAT-PENAT calendari de 1883.— *Valencia.*

Los literats valencians acaban de pagar son tribut anual á la literatura patria.

Un recull de escullidas composicions constitueixen aquest tomo , si he se n' hi troban algunas pocas que desmereixen de la major part. Se re-

marcan en primera ratlla las poesias *Romiaje* de J. Labaila, *Fascinació* balada de C. Llombart, *¡Boix ha mort!* de F. Pizcueta, *Al Comers* de A. Milego, y *En Comillas* de J. Verdaguer, y alguns travalls en prosa de F. Fayos, C. Llombart, y Puig Torralva.

AVENTURAS DEL BARON DE MUNCHHAUSTHEN.—Dodata la poca afició dels editors á publicar obras originals, á ffí de poder donar al públich tota mena de publicacions á preus ben petits, obehint al instant de competència tan llastimosament arrelat en nostra terra, aplaudim sa afició per las traduccions.

Dintre un curt espay se n' han donat á coneixe, á Barcelona, una bona porció, quasi tot d' obras capdals, si be la major part de traduccions me-reixen bon xich de censura.

Lo Sr. Tasso n' ha editat una bona porció en ben poch temps (quan no ha fet novas edicions de obras espanyolas conegudas), la derrera de las quals es la que anomeném més amunt. Creyém qu' aquesta interessarà al públich en *general*, però també creyém que si segueix publicant obras per l' istil, lo públich en *general* somniará moltas fantasmas.

No sabém si es l' editor Sr. Tasso, ó l' traductor Sr. Cecili Navarro, l' aficionat al género fantástich; lo cas es qu' entre 'ls dos han publicat en poch temps, las *Obras de Erckmann-Chatrian*, los *Cuentos de Perrault* y las *Aventuras del baron de Munchhausthen*. Opiném que 'ls fora bò, temporalment, cambiar de literatura.—V.

A LA MEMORIA DEL INMORTAL CERVANTES, poesia d' ESTEVE FOREST llegida en lo teatro Principal de Girona en celebració del aniversari de sa mort.

En aquesta poesia, escrita en un castellá que *Deu ni dó*, lo Sr. Forest, entremitj d' alguns pensaments que van d' alló més bé, nos diu algunas coses de la vida de Cervantes, en una décima, que més valia s' ho hagués estalviat, perque ja ho tenim conegut.

BIBLIOTECA ARTE Y LETRAS.—DRAMAS DE SHAKESPEARE.

S' ha publicat un segon tomo dels dramas de Shakespeare, comprenent *Julio César*, *Como gusteis*, *Comedia de Equivocaciones* y *Las alegres comadres de Windsor*, traduhits al castellá per J. Arnaldo Márquez, traducció que 'ns agrada molt. Las ilustracions alemanas que l' accompanyan, interpretan molt bé las escenas y personatges del dramaturch inglés.

BIBLIOTECA AMENA É INSTRUCTIVA.—*La Divina Comedia* es la derrera de las obras publicadas en aquesta biblioteca que edita 'l Sr. Salvatella. S' ha inclós tota en un tomo (per més que sembli estrany) y 's ven al mòdich preu de 4 pesetas. Va acompañada de nombrosas ilustracions inspirades en G. Doré.

Si l' editor s' ha proposat ferla popular, posantla, pe'l preu, al alcans de tothom, li alabém la idea; mes si s' ha cregut fer los honors que 's deuen á la colossal obra del Dant, nos sembla que va un xich errat, perque la traducció es bastant sospitosa.

IVANHOE por **WALTER SCOTT**, traducció de D. JOAN TOMÁS Y SALVANY.

Aquesta es la derrera obra publicada en dos tomos en la *Biblioteca Verdiguier*, ben deixada, com de costum, en quan á impressió y enquadernació, y acompañada de magníficas ilustracions de Marie, Lix, Riou, Scott, y altres artistes estrangers.

La traducció de la notable obra del novelista anglés, la creyém fins á cert punt bona. Si no fossin algunas expressions que al interpretarlas lo Sr. Tomás y Salvany, las ha fetas impropias en boca dels personatges de la novel·la, y unas pocas (sobre tot referents á objectes d' indumentaria) que no estan ben traduïdes, gayre bé no tindriam res que dirhi.— V.

NOVAS.

Ab lo present número repartim als lectors la portada é indix del primer volum de *L' Avens*.

Trovantnos estrets dins los límits que 'ns haviam imposat (per més de que moltes vegadas los hem traspassat), nos veyém obligats á engrandir lo tamany de nostra publicació ademés de practicarhi algunas milloras que 'l públich sabrá apreciar. Desde 'l número vinent, en que comensarà 'l segon volum, les portarém á efecte.

De manera, que *L' Avens*, desde ara en avant serà la revista catalana més econòmica, tant en quant á la part material com en lo text, ahont ademés de véurehi la llum travalls de vera importància, se donarà compte, d' un modo especial, de tot moviment catalanista, y 's criticarà, desprovist de tot apassionament, tot lo que de remarcable 's fassi en nostra terra.

L' elegant escriptor é incansable propagador de las literaturas espanyolas á Fransa Mr. Albert Savine ha obtingut en lo certámen de Digne lo primer premi de travalls històrichs en prosa ab una monografia sobre Antibes, un altre primer premi ab una noveleta de costums titulada «El Beso», y un diploma d' honor per un estudi crítich sobre lo trovador Paulet de Marsella.

Rebi Mr. Savine nostras més corals norabonas.

Están á punt de publicarse duas novas obras catalanas de las que 'ns ocuparém quan las tinguem á la vista. L' una será una colecció de quadros de costums baix lo títol de *Notas de color*, accompanyada d' un prólech del Sr. Ixart, de nostre amich y colaborador Sr. Narcís Oller y veurá la llum á Valls; l' altra, que 's publicará á Girona, se titulará *La llegenda de 'n Berenguer*, deguda á en Pere de Palol.

S' han publicat de poch, lo drama del Sr. Ubach *Lo pes de la culpa* y una nova edició de *Las euras del mas* del Sr. Soler.

La notable revista francesa que veu la llum á Paris *Polibiblion* s' ocupa de la obra del Sr. Rubió y Lluch *El sentimiento del honor en el teatro de Calderon*, corroborant los elogis que nosaltres li dirigirem.

Agrahim á la mateixa revista las falagueras paraulas ab que s' ocupa de nostra publicació.

Ab l' intent d' anar donant á coneixer las principals joyas arqueològicas de nostra terra, hem encarregat á varios escriptors residents fora de Barcelona, alguns travalls sobre 'ls monuments importants de sas respectivas localitats.

Dintre poch temps creyém poder publicar una monografia de Sant Pere de Galligans (Girona) deguda al conegut arqueólech y poeta D. Enrich Claudi Girbal, que ha sigut dels primers en donantse son valiós concurs.

Acompanyarém tots aquests travalls d' ilustracions inéditas y dibuixadas al objecte.